

UNELE CONSIDERAȚII DE ORDIN MILITAR ÎN PROCESUL DE ÎMPLETIRE A CELOR DOUĂ MARI CIVILIZAȚII ANTICE — DACĂ ȘI ROMANA

de general maior dr. **ILIE CEAUȘESCU**

Procesul împletirii celor două mari civilizații antice — dacă și romană —, rolul și importanța lui în sud-estul Europei au ocupat în ultimii ani o pondere tot mai mare în istoriografia românească. Este firesc să fie așa dacă avem în vedere că acest proces s-a desfășurat pe o perioadă destul de îndelungată, socotită în secole, atât î.e.n., cât și e.n., atinșind punctul maxim în perioada de conviețuire nemijlocită a dacilor și romanilor. Subliniind acest aspect, Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 26—27 octombrie 1977, privind aniversarea a 2050 de ani de la constituirea primului stat dac centralizat și independent condus de Burebista, preciza că „pe baza împletirii strînse a celor două civilizații ce au conviețuit vreme îndelungată, viața economică, socială și culturală din aceste ținuturi a cunoscut un nou și puternic progres, poporul român punîndu-și amprenta asupra întregii evoluții istorice ulterioare a societății din acest spațiu geografic“.

Un loc important l-a ocupat, în procesul împletirii celor două civilizații, factorul militar, armatele Daciei și Imperiului roman. Am putea spune chiar că factorul care a contribuit cel mai mult ca cele două civilizații să conviețuiască vreme îndelungată, cu toate implicațiile pozitive și negative ce au decurs de aici, a fost tocmai factorul militar.

Înaintarea Imperiului roman în Peninsula balcanică și atingerea de către acesta a Dunării au ridicat probleme deosebit de complexe, cu implicații imprevizibile pentru poporul și statul dac, pe plan militar. În fața acestei situații poporul dac avea să-și regîndească întreaga strategie militară și să întreprindă asemenea măsuri politico-militare și în domeniul structurilor ostășești menite să elimine pericolul ce se crease din situația nou apărută, care a pus probleme nebănuite pentru romani, ce erau aproape perfect organizați, pentru acea perioadă, pe plan militar și în mare parte invincibili. Timp de circa cinci secole, dacii au constituit, deseori, problema numărul unu pentru romani (în mod deosebit secolul I î.e.n., sec. I e.n.), confruntîndu-se deseori de la egal la egal, fapt ce arăta înaltul grad de organizare militară, economică, politică și științifică la care ajunsese societatea dacică în epoca confruntării cu Imperiul roman. Cele două războaie daco-romane din anii 101—102 și 105—106 au produs schimbări ample și profunde pentru poporul dac, au dus în fapt la împletirea nemijlocită a celor două civilizații.

Cucerirea unei părți a Daciei de către romani a făcut ca în societatea dacică să se producă modificări structurale esențiale în domeniul politic, economic, cultural, etno-lingvistic, militar, unele din acestea cu implicații negative dăunătoare, iar altele cu caracter pozitiv, în special pe planul etno-lingvistic și spiritual.

După cucerirea de către romani a unei părți din Dacia, poporul dac nu a fost înfrânt și cu atât mai mult nu a fost desființat de puternicul Imperiu roman. Adaptându-se noilor condiții impuse de cuceritor, poporul dac a continuat să participe activ la dezvoltarea culturii materiale și spirituale pe pământul Daciei. În același timp, el nu a acceptat resemnat condițiile umilitoare pe care i le-au impus romanii, ci printr-o luptă permanentă, desfășurată în mod tacit sau deschis, latent sau activ, a căutat și a reușit să smulgă condiții de muncă și viață cât mai omenești. Lupta dacilor împotriva cuceritorilor romani a reprezentat o permanență și a îmbrăcat un aspect organizat, ea vizînd alungarea legiunilor străine și eliberarea pământului natal. Acest fapt s-a realizat după 165 de ani, cînd romanii, ca urmare a luptelor neîntrerupte duse de daci, fie singuri, fie în colaborare cu alte popoare și populații, au fost nevoiți să părăsească pământul Daciei cucerite. Prin aceasta se confirmă adevărul ce avea să fie evidențiat în nenumărate alte situații și anume acela că o ocupație străină, oricît de puternică și de îndelungată ar fi ea, nu poate rămîne veșnică. Mai devreme sau mai tîrziu ea se va sfîrși printr-un dezastru pentru exponenții ei. Istoria românească și universală oferă nenumărate exemple în acest sens.

Învingerea dacilor în războiul din anii 105—106 a avut urmări deosebit de dureroase pentru poporul și statul dac. Un prim aspect al acestor urmări se referă la faptul că o parte din teritoriul Daciei a fost transformat în provincie romană. Cu toate succesele militare repurtate de romani, cea mai însemnată parte a Daciei a rămas în afara granițelor provinciei romane. Unele din aceste teritorii — cum a fost, spre exemplu, cel al Moldovei și o parte din Muntenia și Transilvania —, rămînînd în afara ocupației, și-au continuat viața și munca în mod liber. Flacăra luptei pentru apărarea pământului străbun, a revoltei populare vor crește însă în intensitate în rîndurile maselor de daci liberi din regiunile neocupate de legiunile romane, Maramureșul, Bucovina și Moldova. Lupta lor de rezistență, care a îmbrăcat adesea aspecte pur militare, împreună cu acțiunile altor popoare și populații ce nu erau ocupate, vor pricinui nesfîrșite greutăți Împeriului roman pînă la alungarea definitivă a stăpînirii romane de pe pământul Daciei.

Cucerirea unei părți a Daciei și statornicirea stăpînirii romane a avut, ca orice cucerire și stăpînire străină, consecințe și urmări negative pentru poporul dac. Cucerirea Daciei de către romani — se subliniază în Hotărîrea C.C. al P.C.R. din 26—27 octombrie 1977 — „ca orice cucerire a avut și urmări tragice pentru poporul dac“. Aceste urmări s-au resimțit pe multiple planuri : statului dac centralizat și independent, care se găsea la un înalt nivel de dezvoltare materială și spirituală, i-a fost întrerupt în mod arbitrar cursul înfloririi sale normale, încetînd să mai existe. În felul acesta poporul dac a fost lipsit de instrumentul său principal în organizarea vieții materiale și spirituale. În același timp, poporul dac a fost lipsit de posibilitatea de a-și menține și dezvolta armata pro-

prie, instrumentul principal în apărarea pământului Daciei, a bogățiilor acestuia împotriva invadatorilor străini. Prin cucerirea Daciei, poporul dac i-a fost răpit bunul cel mai de preț — independența —, bun care personifică un popor, îl face să fie el însuși.

Secole de-a rîndul poporul dac a luptat pentru apărarea și consolidarea independenței sale. În anul 106, însă, cu toate jertfele și sacrificiile făcute, independența i-a fost răpită. De asemenea, după cucerirea romană, poporul dac și-a pierdut libertatea pentru care luptase cu atîta eroism secole de-a rîndul. Cucerirea romană a lipsit poporul dac de dreptul său sacru de a fi stăpîn în propria-i țară, de a-și orîndui viața așa cum crede el de cuviință, potrivit felului său de viață și intereselor sale majore. Prin statornicirea ocupației romane asupra unei părți a Daciei, poporul dac a fost divizat în mod artificial, diminuîndu-i posibilitățile de dezvoltare și afirmare plenară. Toate acestea au făcut ca dezvoltarea în ansamblu, pe toate planurile, a poporului dac să fie încetinită, întîrziată, fapt ce i-a cauzat daune incalculabile. Se poate spune, fără teamă de a exagera, că prin ocupația romană asupra Daciei cursul normal, firesc al dezvoltării și afirmării poporului dac a fost întrerupt, fapt ce a avut implicații deosebit de negative pentru o lungă perioadă istorică.

Un al doilea aspect al consecințelor negative ale ocupației romane în Dacia, cu urmări grele pentru poporul dac, l-a constituit distrugerea unor imense cantități de bunuri materiale și spirituale. Așa cum se atestă documentar, imediat ce statul dac a fost silit să capituleze, capitala Sarmizegetusa a căzut în mîna cuceritorilor. În vara anului 106 ea a fost distrusă în mod ireparabil. O soartă oarecum asemănătoare au avut-o unele așezări civile din zonă și alte cetăți care împînzeau teritoriul Daciei. Au fost distruse fortificațiile din munții Orăștiei și din alte locuri, care fuseseră construite cu multă trudă de poporul dac în scopul întăririi sistemului său de apărare, întărituri care nu prezentau nici un fel de pericol pentru securitatea altor țări și popoare. O parte din luptătorii daci și chiar cetățeni civili — bărbați, femei și copii, așa cum rezultă din scenele săpate pe Columna lui Traian — au fost tîrîți în captivitate în capitala Împeriului roman, fiind forțați să muncească acolo în folosul stăpînilor de sclavi. După unele date, numărul luptătorilor daci trimiși în captivitate a însumat circa 50 000 de oameni. Potrivit concluziilor formulate de specialiști în urma săpăturilor arheologice, populația dacă din cetăți și din unele așezări din regiunile muntoase ale Daciei a fost evacuată și mutată la șes pentru a fi mai ușor supravegheată.

Un al treilea aspect al ocupației romane l-a constituit preluarea unor mari cantități de bunuri publice și civile de către cuceritori. După unele aprecieri, prada pe care au luat-o romanii de la poporul dac a fost enormă. Cuceritorii au capturat obiecte de aur și de argint din vistieria regală și a templelor, lucru relatat și de Dio Cassius¹. Potrivit scrierilor istoricilor antici, romanii au ridicat din Dacia și au trimis la Roma circa 165 500 kg aur și 331 000 kg de argint. Cu bogățiile prădate de la poporul dac, romanii au reușit să înlăture, pentru o lungă perioadă de timp, puternica și apăsătoare criză financiară prin care trecea imperiul. În

¹ Dio Cassius, *Istoria romană*, LXVIII, 14.

urma acestor prăzi, după anul 106 Imperiul roman a cunoscut o situație înfloritoare. Au fost construite mari și importante edificii atât la Roma, cât și în alte părți ale imperiului : teatre, apeducte, obiective de cult religios, fortificații, Forul lui Traian cu statuile sale aurite, Basilica Ulpia, Columna Traiană. De asemenea, a fost refăcut canalul Nil-Marea Roșie. Bunurile prădate din Dacia au permis împăratului să facă oamenilor săi din diferite stări sociale și celor evidențiați în lupte diferite danii ; o seamă de cetățeni romani au fost scutiți de impozite pe anul 106.

După transformarea unei părți a Daciei în provincie romană, cuceritorii au luat măsuri drastice pentru exploatarea imenselor bogății pe care le posedă pământul Daciei. Este adevărat că prin aceasta viața economică și comercială a Daciei au cunoscut o amplă dezvoltare și înflorire. Nu trebuie trecut cu vederea însă peste faptul că această dezvoltare și înflorire se făceau, în primul rînd, în interesul și pentru profiturile Imperiului roman. Majoritatea bunurilor materiale și spirituale create pe pământul Daciei luau cu precădere drumul Romei. Foarte puține vestigii materiale și culturale au rămas aici, pe aceste meleaguri, din perioada „înfloritoare” epoci a ocupației romane.

O altă consecință cu implicații tot atât de grele a cuceririi Daciei a constituit-o aducerea unor trupe de ocupație din întreg Imperiul roman și dislocate în centrele vitale ale provinciei. Guvernatorul Daciei (legatus augusti) — reprezentantul împăratului în provincie, comandant al forțelor militare, șef suprem al administrației și economiei — avea puteri discreționare. În cursul perioadei de ocupație, au staționat în Dacia un număr de 45—50 000 de soldați romani, organizați în următoarele legiuni și detașamente : legiunile IV Flavia, XIII Gemina, V Macedonica și detașamente din legiunile I Italica, XI Claudia, VII Claudia, XXII Primigenia. De asemenea, a mai staționat pe pământul Daciei un număr însemnat de trupe auxiliare organizate în cohorte și alae (unități de infanterie, respectiv cavalerie), numeri (miliții etnice, trupe neregulate), formații de gardă (escortă) și de pază.

Armata romană reprezenta elementul principal, primordial în ținerea sub ascultare a poporului dac. În același timp, cetățeni daci erau atrași în noile structuri economice-politice ale imperiului prin intermediul armatei. Astfel, mase de daci erau recrutate în unități cohorte, cele numite cu etnonim special *Dacorum* și care se aflau răspândite în diferite provincii. După 20—25 de ani de serviciu, dacii din aceste unități se reintoarceau pe pământul natal unde, alături de graiul și obiceiurile strămoșești, foloseau limba și obiceiurile romane, contribuind în acest fel la accelerarea procesului de împletire a celor două civilizații — dace și romane —, influențînd, bine înțeles, și alte elemente dacice cu care veneau în contact. Din documente și din istoriografia antică rezultă că odată cu înaintarea romanilor spre Dunăre, apoi la nord de marele fluviu, cele două mari civilizații — romană și dacă — s-au împletit, s-au influențat reciproc, poporul dac asimilînd limba latină și fiind influențat de elemente ale civilizației și spiritualității romane, dîndu-i în felul acesta caracteristica și spiritul latin, cu care poporul român a străbătut cele aproape două milenii. Prin preluarea limbii și spiritualității latine de către daci, prin împletirea celor două civilizații, latină și dacă, poporul dac și-a menținut continuitatea astfel încît se poate spune că poporul

român este vechi de 2000 de ani, de cînd poporul dac a preluat limba și spiritualitatea latină.

De mare însemnătate privind vechimea, continuitatea, locul și rolul poporului român de-a lungul milenarei sale istorii este precizarea din *Programul ideologic* al partidului nostru, în care se arată că, de-a lungul a două milenii de existență, pînă în ziua de astăzi, „poporul nostru a trebuit să ducă lupte grele pentru a-și apăra ființa proprie”². În același timp prezintă un interes deosebit teza din *Programul ideologic* potrivit căreia legăturile strînse ale poporului dac cu popoarele antichității, „contactele cu marile civilizații antice, războaiele duse încă din cele mai vechi timpuri împotriva năvălitorilor — îndeosebi împotriva Imperiului roman —, cucerirea Daciei de către romani și conviețuirea îndelungată a dacilor și romanilor pe acest teritoriu au pus o amprentă pe caracterul și fizionomia morală a poporului nostru”³. Această teză arată cu claritate vechimea milenară a poporului român, rolul determinant al împlinirii celor două civilizații — dacice și romane — în definirea caracterului și fizionomiei morale a poporului român. „Urmaș al «celor mai dreپți și mai viteji dintre traci» — cum îi numea Herodot pe geto-daci —, precum și al mîndrilor romani, poporul român — se arată în *Programul ideologic* — s-a distins întotdeauna prin dragoste de adevăr și dreptate, prin dîrzenie și neînfricare în luptă, prin voința de a fi stăpîn pe destinul său, de a-și făuri viitorul în deplină libertate. Așa se explică și faptul că marile migrațiuni ale unor popoare asiatice în Europa — fenomen care a frînat mult progresul societății de pe acest teritoriu — nu au putut schimba caracteristicile spirituale și morale ale poporului nostru”⁴. Din teza enunțată se degajă concluzia potrivit căreia populațiile migratoare care au invadat teritoriul românesc au avut un rol negativ, constituind o frînă în calea progresului. De altfel, așa se și explică rezistența poporului român care și-a apărat cu eroism pămîntul și nu a permis invadatorilor să-l cotopească. De asemenea, de aici se desprinde, ca o idee fundamentală faptul că atunci cînd a început migrațiunea populațiilor asiatice după 271, poporul român era încheșat, că procesul de preluare a limbii și spiritualității latine de către poporul dac era în linii mari încheiat, atestînd încă odată vechimea și continuitatea poporului român pe glia sa dacică, de două milenii. Această idee este cu claritate concretizată în Hotărîrea C.C. al P.C.R. din 26—27 octombrie 1977, în care se arată : „După cucerirea Daciei de către romani — care, ca orice cucerire, a avut și urmări tragice pentru poporul dac — pe baza împlinirii strînse a celor două civilizații ce au conviețuit vreme îndelungată, viața economică, socială și culturală din aceste ținuturi a cunoscut un nou și puternic progres, punîndu-și amprenta asupra întregii evoluții istorice ulterioare a societății din acest spațiu geografic”. Iar mai departe, în Hotărîre se face precizarea, de o mare importanță teoretică și practică, pentru înțelegerea istoriei adevărate a poporului român, și anume : „După retragerea armatei și a administrației romane din Dacia, poporul *autohton* și-a păstrat neîntrerupt continuitatea de

² Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, voi. 13, Edit. Politică, București, p. 34.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

viață materială și etnico-lingvistică pe teritoriul corespunzând vetrei străvechi“.

Această realitate o înfățișează astfel A. D. Xenopol încă din 1913, care observa un profund și incontestabil adevăr istoric, și anume că „neamul dacilor nu pieri în totalitatea ființei lui ; numai coroana arborului fu retezată ; trunchiul rămase plin de o hrănitoare sevă, și pe el, altoindu-se elementul roman, se pune temelia acelui popor care astăzi poartă, pe un corp și o energie dacă, predispoziția spre civilizație moștenită de la romani“⁵. Nu încapă deci nici o îndoială că și după cucerirea Daciei de către romani „populația geto-dacă a continuat să trăiască, dovedind o forță neobișnuită de adaptare la influențele din afară, fără a-și pierde, însă, individualitatea, care caracterizează România pînă în zilele noastre“⁶. În același sens, acad. Const. C. Giurescu și prof. univ. Dinu C. Giurescu notau : „este sigur : dacii alcătuiesc baza etnică a poporului nostru. Această credință o întemeiem pe următoarea argumentare : grosul populației din Dacia Traiană l-au format dacii /.../, fiindcă dacii erau locuitorii satelor și oricît de numeroase au fost orașele în noua provincie, totuși satele le întreceau cu mult“⁷.

În ceea ce privește numărul coloniștilor veniți în Dacia, autorii amintiți mai sus arată că „un loc important îl ocupă coloniștii aduși de imperiu în Dacia. Nu zicem «romani», fiindcă dacă e să luăm cuvintele în sensul lor propriu, romani adevărați, adică locuitori ai Italiei au fost după cum am văzut, prea puțini. Au venit în schimb, traci, iliri, panoni, răsăriteni, vorbind limba latină... Toți acești coloniști la un loc n-au întrecut însă, ca număr, pe daci /.../, ei ocupă însă primul loc în ce privește limba poporului care a rezultat din amestecul lor cu autohtonii. Limba română e limbă romanică“⁸. Totodată este adevărat și faptul că numeroși veterani din unități romane venite din alte regiuni s-au așezat în Dacia, după satisfacerea serviciului militar, unde primeau un lot de pământ și aveau posibilitatea de a se căsători cu localnice ; prin aceasta se adîncește contactul elementului militar roman cu populația băstinașă.

S-a subliniat ceva mai înainte că armata romană a constituit osatura sistemului de ocupație în Dacia. Ca orice trupe de ocupație, ele au produs poporului dac daune și prejudicii incalculabile, atît pe plan moral cît și pe cel material. Poporul dac a trebuit să facă eforturi financiare și materiale greu de imaginat pentru întreținerea acestor trupe.

Poporul român a moștenit de la înaintașii săi daci înalte virtuți : dragostea fierbinte de libertate, dorința de a fi independent și suveran în propria lui țară, dragostea nestinsă față de patria și glia sa, hotărîrea de a lupta pînă la sacrificiul suprem pentru apărarea acestor bunuri inestimabile, spiritul de jertfă, eroismul fără margini, calitatea de a se dăru cu totul în folosul intereseor majore ale țării, respectul față de drepturile legitime ale altor popoare etc.

⁵ A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiană*, vol. I, Edit. Librărilor Școalelor C. Sfetea, București, 1913, p. 106.

⁶ Paul Mac Kendrick, *Pietrele dacilor vorbesc*, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1978, p. 79.

⁷ Constantin C. Giurăscu, Dinu C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. I, Edit. Științifică, București, 1974, p. 73.

⁸ Ibidem, p. 119.

El a moștenit, a continuat și a dezvoltat glorioase tradiții de ordin militar.

Dacii au transmis peste veacuri urmașilor lor — poporului român — arta de a purta războiul, măiestria neîntreruptă de a nimici cu forțe puține un inamic superior sub raport numeric și în dotare, să obțină mari victorii împotriva oricărui invadator. Victoriile obținute de oștile române în tot cursul evului mediu împotriva unor adversari care dispuneau de forțe incomparabil mai numeroase decât cele cu care se înfruntau sînt edificatoare. Aceste victorii amintesc, pe anumite planuri, de succesele epocale obținute de geto-daci pînă în secolul II e.n. împotriva diferiților invadatori.

Poporul român a moștenit de la înaintașii săi daci arta purtării războiului popular, măiestria ridicării întregului popor la luptă, capacitatea folosirii unui complex de forme de luptă și de mijloace pentru nimicirea invadatorului, posibilitatea punerii în valoare a avantajului oferit de teren. Elementele definitorii ale purtării războiului popular au fost aplicate în aproape toate situațiile de grea cumpănă pentru poporul român și în mod deosebit atunci cînd dușmanii care se năpusteau asupra pămîntului românesc erau mult mai numeroși și mai puternici. Experiența moștenită de la înaintași în această privință a fost valorificată în mod creator, dezvoltată și ridicată pe culmile cele mai înalte în epoca construcției socialiste, de către Partidul Comunist Român. O asemenea realitate conduce, firește, la concluzia că la noi, la români, practica luptei întregului popor pentru apărarea patriei are o vechime de peste 2000 de ani.

Poporul român a preluat de la strămoșii săi daci — așa după cum am mai amintit — metode și forme iscusite de luptă pentru nimicirea unui inamic superior ca număr și ca armament. Se pare, spre exemplu, că încă de la daci au preluat românii tactica pîrjolirii pămîntului în fața invadatorului, practică folosită cu deplin succes în tot cursul evului mediu. De asemenea, de la daci a fost preluată tactica atragerii adversarului în locuri de teren înguste, neconvenabile unui inamic superior numericeste, care nu putea să-și desfășoare forțele de care dispunea; tactica hărțuirii dușmanului pentru a-i măcina forțele și a-i zdruncina moralul, după care urma lovitura decisivă; tactica lovirii inamicului prin surprindere; tactica inducerii inamicului în eroare pentru a putea fi lovit unde nu se aștepta; tactica folosirii sistemului de manevre, pentru a crea condiții favorabile lovirii dușmanului în flanc și spate, provocîndu-i pierderi mari. În același timp românii au preluat de la daci tactica atacării inamicului pe timp de noapte, cu forțe puține și în puncte vulnerabile. De la daci a fost preluată ideea alegerii din vreme a locului și a timpului desfășurării bătăliilor și luptelor decisive, ținîndu-se seama de numeroși factori. De la strămoșii noștri daci s-a preluat practica utilizării alianțelor militare convenabile, astfel ca țara să nu fie atacată din mai multe părți și de mai mulți dușmani deodată. Poporul român a moștenit de la daci sistemul folosirii unui complex de cetăți și forturi sau alte întărituri așezate pe înălțimi, la locuri potrivite, care să fie în măsură să închidă accesul dușmanului spre interiorul țării. Astfel de întărituri erau dispuse în așa fel încît să se poată susține unele pe altele. De la daci a fost preluată de către urmașii lor practica folosirii cu măies-

trie a punctelor tari de teren (munți, dealuri, văi, a pădurilor, mlaștilor, apelor) în scopul înfringerii dușmanului. Tot de la daci a fost preluată metoda îmbinării, în mod organic, a acțiunilor de luptă ale armatei permanente cu cele ale poporului înarmat, care se ridică la luptă ori de câte ori țara era în pericol și acționa deseori cu arme improvizate și adesea cu uneltele lui de muncă. De la daci s-a transmis concepția că orice cetățean care poate purta o armă sau o unealtă de muncă este un luptător, un apărător al patriei sale. Toate aceste concepții, idei, metode și forme de luptă, ca și altele la care nu ne-am referit, au fost transmise și preluate ca elemente de mare preț din generație în generație. Acest mod valoros de concepții, idei și practici de luptă au fost puse în valoare de către urmași, în condițiile specifice fiecărei epoci istorice, asigurându-se astfel o continuitate perfectă peste milenii a folosirii tuturor posibilităților și metodelor purtării războaielor pentru apărarea gliei străbune, a independenței și suveranității poporului nostru.

CONSIDÉRATIONS D'ORDRE MILITAIRE SUR LE PROCESSUS DE FUSION DES DEUX GRANDES CIVILISATIONS ANTIQUES — DACE ET ROMAINE

La fusion des deux grandes civilisations antiques — dace et romaine —, le rôle et l'importance de ce processus dans le sud-est de l'Europe occupent ces dernières années une place de choix dans l'historiographie roumaine. C'est tout à fait naturel, si l'on tient compte du fait que ce processus fut de longue durée, qu'on compte par des siècles, tant av.n.è. qu'à n.è.; il a atteint son point maximum dans la période où les Daces et les Romains avaient entremêlé leurs existences.

C'est précisément le facteur militaire qui a contribué dans la plus grande mesure à ce que les deux civilisations coexistent longtemps étroitement entremêlées, avec toutes les implications en y découlant. Au cours de presque cinq siècles, les Daces ont été souvent pour les Romains le problème numéro un (surtout aux Ier siècle av.n.è. et le Ier siècle de n.è.); ils se sont confrontés comme des égaux, ce qui démontre le haut degré d'organisation militaire, économique, politique et scientifique auquel est parvenue la société dace à l'époque de son affrontement avec l'Empire romain. Les deux guerres daco-romaines des années 101—102 et de 105—106 ont causé d'amples et profonds changements au peuple dace, ont conduit, en fait, à une fusion des deux civilisations, dace et romaine.

La conquête d'une partie de la Dacie par les Romains a eu pour conséquence des modifications de structure essentielles dans la société dace; elles concernaient les domaines politique, économique, culturel, ethnique-linguistique et spirituel.

Par la conquête romaine d'une partie de la Dacie le peuple dace a subi une défaite, mais il n'a pas été écrasé et d'autant plus il n'a pas été supprimé par le puissant Empire romain. S'adaptant aux conditions nouvelles, le peuple dace a continué à participer au développement de la culture matérielle et spirituelle sur la terre de la Dacie. En même temps il n'a pas accepté avec résignation les conditions imposées par les Romains; menant sans trêve une lutte qui était soit tacite soit ouverte, latente ou active, il a cherché et réussi à obtenir des conditions de travail et de vie meilleures. Après 165 ans, par suite des luttes incessantes qu'ils devaient mener contre les Daces, seuls ou coopérant avec d'autres peuples et populations, les Romains ont été amenés à abandonner le territoire de la Dacie conquise. Cela confirme ce que tout le monde le sait, la chose ayant été mise en

évidence dans de multiples situations similaires, à savoir, qu'il n'y a pas d'occupation étrangère d'un autre pays, prolongée et solide qu'elle soit, qui reste une éternité. Il vient toujours un temps lorsqu'elle prend fin par le désastre de ceux qui l'ont perpétrée. Le passé historique des Roumains ainsi que l'histoire universelle en offrent d'innombrables exemples.

Les grandes migrations des peuplades asiatiques en Europe — phénomène qui a freiné considérablement le progrès de la société sur ce territoire — n'ont réussi à modifier les traits caractéristiques spirituels et intellectuels de notre peuple ; le peuple roumain a défendu héroïquement sa terre et n'a pas permis aux envahisseurs de s'emparer d'elle.

Le peuple roumain a hérité de ses ancêtres daces de grandes vertus militaires : l'amour ardent de liberté, la volonté d'être indépendant et souverain dans son propre pays, l'amour infini de la patrie et de sa terre, la volonté de lutter jusqu'au sacrifice suprême pour la défense de ces biens inestimables, l'esprit de sacrifice de soi-même, l'héroïsme illimité, la qualité de se vouer totalement aux intérêts majeurs du pays.

Le peuple roumain a hérité de ses devanciers l'art de la guerre populaire, l'art de lever un peuple entier à la lutte, la capacité de faire usage de tout un complexe de formes de combat et de moyens pour annihiler un envahisseur supérieur sous tous les rapports. Cette expérience héritée des devanciers a été fructifiée d'une manière créatrice, développée et élevée aux plus hauts sommets à l'époque de l'édification socialiste par le Parti Communiste Roumain. Ce système précieux de conceptions, idées et pratiques de combat a été mis en valeur par les successeurs, dans les conditions spécifiques de chaque époque historique, étant assurée de la sorte une parfaite continuité au long des millénaires de l'utilisation de toutes les possibilités et méthodes de mener une lutte pour la défense de la terre ancestrale, de l'indépendance et de la souveraineté de notre peuple.